

tate etnică, formându-le celor ce n-au o stare civilă prin obligațiunea de căsătorii legitime, declararea nașterilor, înscrierea în listele electorale. De asemenea se străduiește pentru ridicarea culturală a lor prin crearea de școli, biserici, grădini de copii mici, aziluri de bătrâni etc. Mai departe se lucrează pentru crearea unei literaturi specifice a lor și cunoașterea istoriei lor.

După explicarea celor de mai sus, s-a procedat la alegerea comitetului în modul următor: președinte Armar Ioan; vicepreședinte Tini Ioan; consilieri: Pinzy Ioan, Legrandy Francisc, Tini Victor; secretar: Ciobucă Carol; casier: Tini Iosif; controlori: Alexandru Moldovan, Tóth Zoltán; supleanți: Petrovici Niculae, Károly Mihai; președinți de onoare d-nii I. Parthene, prefectul județului, dr. Cornel Mureșanu, președintele comisiei interimare, și Nicolae Pop Baldi, șeful poliției Bistrița.

La orele 20 ședința a luat sfârșit în liniște și ordine, când asistența s-a răspândit.

Cu această ocazie menționăm că romii din orașul și județul Năsăud erau considerați ca făcând parte din minoritatea pe lângă care se aflau alipiți. Astfel avem romi, unguri, sași, români etc. Cu această ocazie s-a recomandat să fie solidari și să se apropie cât mai mult de români, deoarece organizația este a romilor români.

Programul de activitate al noii organizații o vom urmări și tot ce vom constata vom raporta la timp.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful serviciului
I. Stănilă

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.168)

111

„Acțiunea patriotică” Cluj

Către Onor. Comisie interimară a orașului cu municipiu Cluj

Domnule Președinte,

După cum suntem informați, pentru construirea noului liceu și internat de băieți „Gheorghe Barițiu”, conducerea orașului Cluj a hotărât să cedeze terenul așa numit „Măieriste” dintre Calea Traian și str. Decebal. Comitetul școlar s-a declarat mulțumit cu acest teren, dat fiind că conducerea orașului nu a avut deocamdată la îndemână alt teren mai potrivit și dată fiind urgența reclamată de situația șubredă a vechiului edificiu al liceului „Gheorghe Barițiu”.

Domnule președinte, suntem în măsură de a vă putea informa că opinia publică românească – deși recunoaște largă bunăvoință manifestată de conducerea orașului în această chestiune – nu este pe deplin mulțumită cu felul în care s-a dezlegat această prea importantă problemă de ordin național. Se accentuează în special că această soluțiune nu cadrează: **1.** nici cu prestigiul nostru

național, **2.** nici cu cerințele edilitare ale orașului în plină dezvoltare, și **3.** nici cu necesitățile practice ale elevilor *români* din Cluj.

Domnule președinte, aducându-vă la cunoștință aceste nemulțumiri ale opiniei publice românești – nemulțumiri cu care se identifică și societatea noastră –, dorința noastră și a românilor din această capitală a Ardealului este aceea ca conducerea orașului, sau mai bine zis conducerea românească a Clujului românesc, să binevoiască a supune problema liceului unei noi și serioase examinări și a-i da o soluție mai potrivită cu dezideratele mai sus menționate.

În adevăr, este profund jignitor pentru noi ca națiune dominantă, ca atunci când *aproape toate școlile medii minoritare sunt plasate de fostul regim maghiar în centrul orașului*, regimul românesc să plaseze unul dintre cele mai însemnate așezăminte de învățământ și cultură într-un cartier mărginaș, locuit aproape exclusiv de minoritari (maghiari și evrei), promovând astfel și interesele economice ale populației minoritare în dauna populației românești din unele cartiere mai noi.

Soluțiunea aceasta ne-ar sili să ne amintim de durerosul trecut de urgie, când elementul românesc era surghiunit de către împilatori din centrul orașelor din Ardeal, unde națiunile privilegiate, ungurii și sașii, erau îndreptățite să se adăpostească... Oare stăpânirea românească să nu fie în stare să ștergă pentru totdeauna această măhnitoare amintire?!

Soluția adoptată mai este apoi păgubitoare și din punct de vedere practic pentru elevii români din cartierele mai îndepărtate (cartierul Andrei Mureșanu, Pietroasă, General Grigorescu, Mănăstur etc), care vor trebui să facă zilnic un drum de mai mulți kilometri până la noul liceu.

Domnule președinte, pentru a vă înlesni rezolvarea problemei, societatea noastră își ia voie a vă face și o sugestiuie de ordin practic:

După modesta noastră părere, adică soluțiunea care ar corespunde mai bine postulatelor mai sus înșirate, ar fi aceea ca noul liceu și internat să fie construit pe terenul așa numitei „Țigăanii” din dosul Casei Învățătorilor, adică pe terenul situat între străzile Cipariu, Țimbalei, Episcopul Ivan, un teren de peste 11.000 metri pătrați.

Adoptându-se soluția aceasta, s-ar completa în mod armonios și spre bucuria și mândria populației românești autohtone șirul clădirilor monumentale din piețele Cuza Vodă și Ștefan cel Mare (Catedrala, Episcopia, Palatul Direcțiunii Căilor Ferate Române, Administrația Financiară, Justiția, Teatrul Național, Casa Învățătorilor, Palatul Albinei, Camera de comerț și industrie etc) și astfel acest centru românesc ar putea rivaliza și ca aspect arhitectonic cu celălalt centru minoritar din jurul pieței Unirii.

Această soluțiune preconizată de noi ar însemna totodată și înfăptuirea unui deziderat de ordin edilitar și sanitar mai vechi, deziderat cuprins chiar în planul de sistematizare al orașului, și anume: este știut că cadrilaterul acesta locuit de țigani este un permanent și prea primejdios focar de infecție și înlăturarea lui din centrul românesc se impune și ca un postulat de ordin igienic-sanitar de prim ordin, postulat al cărui realizare a preocupat pe toți conducătorii români ai orașului.

În sfârșit, mai menționăm că așezând noul liceu și internat într-un cartier unde pulsează mai mult viață românească, s-ar aduce un real serviciu și de

ordin economic populației românești din cartierele mai noi (cartierul Andrei Mureșanu).

Opinia publică românească recunoaște fără înconjur temeinicia obiecțiunii că conducerea orașului nu dispune astăzi de fondurile necesare pentru exproprierea țiganilor. Dată fiind însă însemnătatea de ordin național românesc a problemei, noi credem că sarcina materială în dezlegarea problemei revine în bună parte și guvernului central, așa cum acest adevăr a fost recunoscut de guvernele noastre și în legătură cu alte mari realizări din centrul orașului (de ex. Casa Universității ș. a.) și nu ne îndoim că guvernul își va ști face datoria, dacă se va insista îndeajuns.

În ce ne privește, noi nu vom pregeta nici o osteneală în această direcțiune, dacă ni se va cere concursul.

Fără a intra în amănunțele financiare ale problemei, credem totuși nimerit să observăm că dacă, de pildă, terenul „Măieriştei” s-ar parcela sau s-ar valorifica în întregime – bineînțeles, pe lângă stricta observare a formalităților legale –, o bună parte din prețul de expropriere a terenului „Țigăniei” s-a putea asigura.

S-ar putea recurge – în extremis – chiar și la concursul marelui public prin inițierea unei colecte publice.

Ținem să accentuăm că dată fiind importanța de ordin național a problemei, noi credem că nici o jertfă materială nu ar fi prea mare dacă s-ar dezlega în direcțiunea arătată de noi.

Procedând la rezolvarea problemei în această direcțiune cu cea mai mare urgență, credem că ar fi satisfăcut și postulatul de urgență reclamat de situația subredă a actualului edificiu din str. Gh. Barițiu.

În așteptarea răspunsului dv., vă asigurăm Domnule Președinte de tot respectul nostru.

Dat în Cluj la 11 ianuarie 1937

Președinte
C. Marinescu,
profesor universitar[1]

Secretar general
[indescifrabil]

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 1241/1937, f.1-2)

[1] Constantin Marinescu (1891-1982), profesor de istorie universală la Universitatea din Cluj (1925-1943), devenit din 1941 directorul Școlii române din Fontenay-aux-Roses, Franța (1941-1948). Ca o ironie a sorții, cu toate sentimentele lui naționaliste, fiica sa Maria Marinescu, funcționară la UNESCO, se va căsători cu un maghiar, cu care a avut un copil, iar când să dea naștere la alți doi gemeni a murit (vezi Jean d'Ormesson, *Marica*, în „Le Figaro”, samedî, 17 mars 1984, p.25).

România
 Inspectoratul Regional de Poliție Iași
 Serviciul Poliției de Siguranță
 No. 4905/1937 februarie 27

Confidențial

Domnule Director General,

Chestura Poliției Iași ne raportează că în sala „Stern” din Tg. Frumos a avut loc o conferință ținută romilor de către Laurențiu Anghel, delegatul Uniunii Generale a Romilor din România, în baza delegației nr. 2529/1937. Conferința a fost aprobată de prefectura de județ cu autorizația nr. 1869/1937.

Conferențiarul, privind viața acestui popor sub prisma științifică și istorică, a arătat că pe nedrept se atribuie epitetul de țigani, cuvânt care a fost pronunțat pentru prima dată de către greci cu expresia „a țingan”, care înseamnă în traducere a nu se atinge[1].

Ocupația de căpetenie a lor a fost creșterea cailor, din care pricină erau obligați a se muta din loc în loc cu cortul unde pășunatul era mai prielnic vitelor, încât și astăzi această mutare de corturi a rămas în rădăcinată în sentimentul acelor semeni care îi consideră veșnic nomazi. În acest scop a căutat prin exemple practice să demonstreze că romii nu sunt țigani și că niciodată nu a existat un asemenea popor, iar din punct de vedere geografic nu se găsește pe nici un continent o țară în care să fi trăit un asemenea popor. Mai mult încă, originea etnică a limbii lor, indo-sanscrită, și ca popor viteaz și inteligent a avut conducători, șefi așa-numiți „rași”, având printre primii pe un anume Asan, care lasă la moartea sa 2 fii.

Vorbește apoi despre fuga romilor din ținuturile lor etnice din pricina egiptenilor, care căutau să-i cotopească, ajungând astfel prin a se stabili o parte din ei în Europa, unde sunt tratați de către greci ca simpli sclavi[2]. De aici sunt rânduți în diferite alte țări, încât ajung mai târziu iobagi (sclavi) și în România.

Sub domnia lui Alexandru I. Cuza, Kogălniceanu, ministru de resort, desființează acest obicei, lăsându-i în libertate.

Lipsiți de mijloacele necesare în lupta cu viața, trăiesc în promiscuitatea și analfabetismul în care se află și azi, față de care situație ia naștere această asociație care tinde printr-un program bine alcătuit să organizeze în toată țara filialele romilor.

Describe o serie de deziderate prin care vor să îmbrace într-o formă mai omească și civilizată viața acestui popor, care fie că prin indolența lor, sau prin vitregia vremurilor a trăit o viață năpăstuită și departe de a putea fi considerată omească.

După schițarea celor arătate mai sus, conferențiarul în încheiere a făcut un apel călduros către autorități pentru ca inițiativa începută să aibă un sfârșit laudabil prin concursul acestora, mulțumind totodată celor prezenți pentru asistență și atențiunea ce s-a acordat vorbitorului. A dat o serie de sfaturi tuturor romilor pentru felul cum vor trebui să trăiască în societate pe viitor, cu

respectul legilor țării românești și al dragostei față de Tron și Patrie, pe care sunt datori să o apere cu sângele lor ca și în războaiele trecute.

La această conferință au luat parte circa 300 romi și un număr însemnat de persoane din Tg. Frumos.

Conferința a luat sfârșit la orele 16 și participanții s-au împrăștiat în liniște.

Inspector regional
[indescifrabil]

Șeful Poliției de Siguranță
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.169)

[1] Este vorba de cuvântul grecesc utilizat în izvoarele bizantine începând cu secolul XIII, *Athínganos* (Atsinganos), ce provine de la numele unei secte eretice.

[2] Pentru originea și migrarea romilor vezi: Donald Kenrick, *Gypsies. From India to the Mediterranean*, Toulouse, CRDP, 1993.

113

Asoc[iația] Uniunii Generale a Romilor din România
Recunoscută persoană juridică
Sediul central București
Piața Sf. Anton 10
No. 2665/1937 martie 10

Domnule Ministru,

Asoc[iația] Uniunea Generală a Romilor din România, persoană juridică prin sentința nr. 117 din 30.XI.1934 a onor Tribunalului Ilfov secția I, c.c., publicată în „Monitorul Oficial” nr. 52 din 2 martie 1935 la pagina 22.

Cu onoare vă aduc la cunoștință cele ce urmează:

D-nii Aurel Manolescu-Dolj, dr. M. Albu, G. Ștefanovici, G. Bălțeanu și Parulea Miclescu din Craiova au tipărit un ziar „Timpul” și în nr. 62 din 10.II. a.c. se intitulează reprezentanți ai Asociației și induc lumea în eroare atribuindu-și diferite calități, spunând că ei sunt aceia care reprezintă interesele romilor[1].

Întrucât Asociația noastră are un scop cultural și economic și nu face nici un fel de politică și având în vedere că susnumiții vor să candideze la alegeri în numele asociației, avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune să se ia contra acestor domni măsurile ce veți crede de cuviință.

Președinte general
G. Niculescu

Secretar general
N. Niculescu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.170)

---

[1] După scindarea romilor, în 1933, în două grupări distincte și rivale (Asociația Generală a Țiganilor din România și Uniunea Generală a Romilor din România), la scurt timp orga-

nizația regională a țiganilor din Oltenia și-a impus o linie proprie, autonomă, însă atașată Asociației conduse de Șerboianu, sub titulatura de Cercul regional Oltenia al Asociației Generale a Țiganilor din România. În acest context, Aurel Manolescu-Dolj s-a proclamat *mare voievod* al țiganilor, însă după legalizarea Uniunii Generale de sub conducerea lui G. Niculescu gruparea olteană s-a afiliat acesteia. La numai doi ani însă, diversele neînțelegeri dintre centru și filiala craioveană duce la desprinderea acesteia din urmă din Uniune, formându-și o organizație independentă, Marin I. Simion autoproclamându-se și el *voievod*. Începând cu luna septembrie 1933, filiala Oltenia a editat periodicul „Timpul” sub directoratul lui Manolescu-Dolj, deși ziarul nu s-a ocupat numai de problematica romilor. Documentul de mai sus este rezultatul tocmai acestor frământări și schimbări de tutelă (vezi și Viorel Achim, *Țigani în istoria României*, București, Edit.Enciclopedică, 1998, p.130).

[Inspectoratul general de poliție Craiova]

NOTA INFORMATIVĂ

Nr. [20]

1937 martie 23[1]

Avem onoare a raporta că în ziua de 19 martie 1937, la orele 11, în sala localului de cârciumă al d-lui C. Ionescu Parnică din Slatina, a avut loc o consfătuire a romilor din orașul Slatina și județul Olt, provocată de ziaristul A. Manolescu, președintele organizației romilor din județul Dolj, căruia i s-a atașat și județul Olt.

Au luat parte circa 60 romi, majoritatea din oraș, iar 3-4 din județ.

După ce d-l Manolescu le-a spus care este scopul organizațiilor romilor: social, cultural și spiritual, s-a procedat la constituirea consiliului de administrație, alegându-se următorii: președinte C. Ionescu Parnică, prim-vicepreședinte N. Cazacu, vicepreședinte Marin Angelescu zis Bordei, secretar general Mutu Ilie, casier Nicolae Gruia, arhivar Teodor Mihail, cenzori Rădulescu Mihai, Nae Bordei și Iancu Ionescu, cenzori supleanți Toma Iordache, Costică Nicolescu și Iordache Marin zis Bebe, consilieri Mincă Ionescu, Niță Leana, Vasile Moldoveanu, Duță Cristea, Vasile Nicolescu, Gruia Constantin, Ilie Stănescu, Tudorache Stancu, Octavian Nicolescu și Florea Dobre.

S-a mai ales ca președinte de onoare d-l lt.col. în rezervă C. Stavarache, iar ca membri de onoare d-nii dr. Kitulescu, P. Ivanovici, avocat N. Dumitrescu, Nicolae Marinescu secretarul poliției și preot Ceaușescu.

Consfătuirea a luat sfârșit la orele 14 în cea mai perfectă liniște.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.180)

---

[1] „Nota informativă” este expediată directorului general al poliției de siguranță din București de către inspectorul general al poliției din Craiova, Constantin Ștefănescu.

România
Inspectoratul Regional de Poliție Iași
Serviciul Poliției de Siguranță
No. 7695/28 martie 1937

Confidențial

Domnule Director General,

Urmare raportului nostru nr. 4905 din 27.II a.c., avem onoare a raporta că în ziua de 2 martie a.c. a avut loc ședința ordinară a Consiliului de administrație și conducere al sub-centrului Tg. Frumos, din Asociația Uniunii Generale a Romilor din România, când președintele sub-centrului din acea comună, anume Gheorghe Blebca, a expus programul de acțiune și a determinat cu aprobarea participanților unele schimbări în structura comitetului de conducere, după cum de altfel rezultă din cele consemnate în procesul verbal încheiat de Asociația Romilor din Tg. Frumos, a cărui copie o anexăm alăturat.

Din cercetările făcute asupra membrilor care compun în prezent comitetul, se constată că nu sunt cunoscuți, nici urmăriți pentru vreun fapt. Măsurile de supraveghere a activității acestei asociații sunt rămase în continuare și orice constatări vom raporta[1].

Inspector Regional
Șt. Mihăilescu

Șeful Poliției de Siguranță
[indescifrabil]

[ANEXĂ]

PROCES-VERBAL

Astăzi, 5 martie anul 1937

Noi, membri ai Consiliului de administrație și conducere al sub-centrului Tg. Frumos din Asociația Uniunii Generale a Romilor din România, persoană juridică, sediul central București, Piața Sf. Anton nr. 10, fiind convocați prin convocarea nr. 2 din 2 martie 1937 în ședință ordinară la sediul sub-centrului.

Ședința deschizându-se la orele 21 sub președinția d-lui Gheorghe Blebca, președinte activ al sub-centrului, d-sa de acord cu dl. secretar al sub-centrului, ne-a adus la cunoștință următoarele:

1. Luarea măsurilor în ceea ce privește buna administrare și conducere a sub-centrului cu privire ca întreg comitetul de conducere și formare să depună o intensă propagandă pentru înscrierea câtor mai mulți membri, demonstrându-le pe larg scopul Societății și beneficiile ei, d-l casier și ajutor având obligația de a activa la încasări printre membrii înscriși în comitet, aducând la cunoștința președintelui la finele fiecărei luni numele celor ce rămân în restanță.

2. Completarea comitetului cu persoane apte în locul celor ce nu lucrează pentru interesul asociației, și anume înlocuirea lui Ion Mandache, ajutor de

casier, cu d-l Constantin Ciubotaru și agent de moravuri, a lui Constantin Munteanu, prim consilier, cu d-l Gh. Pașcanu, iar a d-lui Vasile Udilă zis Moisă Ioan cu d-l Constantin Graur, a lui Ion Sân Gheorghe cu d-l Gh. Scântee, tot consilier, și a lui Alex. Moisă cu dl. Vasile Scripcaru zis Scântee, a lui Constantin Condrea cu d-l Moisă Crețu, supleanți cenzori, cum și scoaterea lui Gh. Moisă și Nicolai Ioan de la agenți de moravuri.

3. A se interveni către Onor Poliția locală pentru a se da concursul agenților de moravuri atunci când se va cere, și numai acelor ce posedă carnetele de împuternicire; și a se cere pentru a se pune în vedere d-lui Vasile Amănducăi, zis Chiriac, pentru a nu mai activa sau propaga în dauna societății, cum și a răspunde sub ce formă a încasat diferite sume de bani din partea romilor din acest oraș și în a cărui fond au fost vărsați, sau a depune suma sub forma legală la casa sub-centrului sub primire de chitanțe, în caz contrar făcându-se vinovați de faptul de înșelăciune și escrocherie pedepsită de lege și dăunătoare societății și neamului romilor.

4. Procurarea scripturilor necesare în mod cât mai restrâns și economic pentru societate, cum și procurarea carnetelor de membri, eliberându-se celor înscriși în societate cu prețul de 10 lei, ca taxă de înscriere o dată pentru totdeauna.

5. A se lua măsuri pentru ca imediat ce ne vor sosi ștampilele și vom dispune de cele necesare să se depună jurământul legal de întregul comitet în fața preotului al Sf. Biserici Cuvioasa Paraschiva din această localitate și aceasta în timpul cel mai apropiat.

Noi, membrii, luând în deliberare cele de mai sus, a căror scopuri sunt bine puse în interesul sub-centrului, în unanimitate decidem.

Aprobăm în totul cele de mai sus urmând a se confirma.

Membrii Consiliu: Constantin Ciubotariu, Punci Gheorghe III, Punci Gheorghe II, C.V. Graur, V. Măgureanu, Gheorghe Mărgean, Lita Gheorghii, Călin Constantin.

Președinte
Gh. Blebca

Secretar
Ion Călin

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.181-182)

[1] Un material identic a fost din nou înaintat Direcției Siguranței din București la 17 mai 1937 *(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.187-188)*.

Domnule Primar,

Subsemnații, în numele „Asociațiunii de Ajutorare a Lăutarilor Români” din Cluj, persoană juridică recunoscută cu nr. 1877/1934 al Tribunalului Cluj, secția I[1], cu prezenta cerere profund respectuoasă venim în fața domniei voastre, rugându-vă să binevoii a lua cele mai urgente măsuri pentru că pie-

rim de foame împreună cu soțiile și cu copiii. L-am rugat pe dl. președinte al Sindicatului[2] să binevoiască a se deplasa la cafenelele și altele localuri de petrecere din Cluj și să intre în tratative cu proprietarii localurilor, ca orchestrele de muzică din aceste localuri să angajeze fiecare 2 sau 3 muzicanți din Cluj. Pentru că aceste orchestre sunt angajate din altă parte, atunci când muzicanții din Cluj mor de foame cu familiile lor împreună. Dl. dr. Istrate, președinte al Sindicatului, în ziua de 31 martie s-a și deplasat la cafenelele din Cluj, a comunicat proprietarilor cererile noastre, proprietarii din Cluj însă nu au fost dispuși să satisfacă aceste cereri spunând că aceasta ar însemna o cheltuială nouă de 160 lei pe zi, dacă ar angaja încă 2 oameni din Cluj.

Aflând conducerea asociațiunii noastre că cafengiii din Cluj nu vor nici să audă de noi, a adus următoarea hotărâre:

În Cluj sunt 45 muzicanți șomeri, din care se va forma o orchestră compusă din 10 membri, o orchestră națională română, cum este Dinică Grigoraș. Și acești 10 oameni, prin activitatea lor, vor ajutama restul de 35 șomeri, care vor rămâne șomeri și pe mai departe, dar la aceasta se necesită ca fiecare local de I clasă din Cluj să dea câte o zi la săptămână aceste orchestre locale, cam în felul următor:

1. Luni: Cafenea „Regal”, Iosif Weisz.
2. Marți: Cafenea „Savoy”, Szilágyi Alexandru.
3. Miercuri: Fostul club al ziariștilor, Șmilovits Petru.
4. Joi: Restaurantul „Lucullus”, Thuri Elemér.
5. Vineri: „Palace Bar”, Müller Iuliu.

Dacă proprietarii de localuri din Cluj nu se învoiesc nici în această rezoluție, trebuie să facem uz de ordinul apărut în „Monitorul Oficial” no. 66 din 20 martie a.c., prin care se prevede că contractele de angajament trebuie vizate la sindicat, resp. autorizațiile de funcționare, pe care nu le are nici unul dintre conducătorii de orchestre care au venit la Cluj din altă parte și ne iau pâinea din gura copiilor noștri. Astfel și pe această bază se poate, ba trebuie să se oprească, ca muzicanții veniți din altă parte să lucreze în Cluj atunci când noi la același timp flămânzim în Cluj, orașul nostru de apartinere, unde plătim dare, unde plătim taxele către comună, unde trebuie să trăim și să ne înscriem copiii la școală. Astfel, noi trebuie să ne uităm flămânzi la străini, care lucrează și nu plătesc în Cluj nici o sarcină publică, ba nici câștigul nu-l cheltuiesc aici, ci duc banii în altă parte.

Pentru aplanarea acestui lucru ne luăm voia, Domnule Primar, să vă rugăm să binevoiți a cita în fața dvs. pe cei cinci proprietari de local mai sus amintiți și să le explicați cererea noastră, pentru că nu mai putem suporta această situație în care ne aflăm. Dacă proprietarii nici astfel nu satisfac cererile noastre, dl. președinte al Sindicatului să binevoiască a sista muzica în aceste localuri, cu motivul foarte just că nici unul din contractele acestor orchestre străine nu este vizat de Sindicat și nici una nu are autorizație de funcționare în Cluj.

În Cluj este un agent evreu care se ocupă cu importarea la Cluj a muzicanților străini, la ceea ce probabil nu are nici o autorizație prin care ar putea să ne facă acest dezastru.

Domnule Primar! Domnia voastră, ca capul municipiului, și astfel părintele nostru, care aveți menirea să ne dați ajutor atunci când ne aflăm în cea mai

completă mizerie, credem că simțiți necazurile și plânsetele noastre. Deși avem sentimentul față de dvs. ca și copiii față de părinți, totuși cu toată seriozitatea trebuie să vă atragem atențiunea că situația de azi nu este bună și deci trebuie să puneți dvs. capăt acestor stări de fapt, provocant de lăcomia unui intermediar care importă în dauna noastră muzicanți din altă parte, de la care câștigă el bani, atunci când femeile noastre și copiii noștri plâng de foame și de lipsă de îmbrăcăminte.

Nu cerem deci decât dreptate, care ni se cuvine nouă, muzicanți contribuabili acestui oraș în care flămânzim.

Mulțumindu-vă, Domnule Primar, în anticipație, am rămas cu profund respect.

Cluj, la 5 aprilie 1937

Președinte
Comisa Pongotz

Secretar
Carol Horváth

Către onor. Primărie a Municipiului Cluj

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 9536/1937, f.3, 5)

[1] Dosarul pentru recunoaștere ca persoană juridică a „Asociației de ajutorare a lăutarilor români” din Cluj se află la *Arh.St.Cluj, Tribunalul Cluj, secția I*, dos. 173/1934.

[2] Este vorba de „Sindicatul artiștilor instrumentiști din România”, a cărui filială din Cluj avea în subordine județele Cluj, Turda, Mureș, Someș, Sălaj, Satu Mare, Maramureș și Năsăud.

117

România
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție Craiova
Nr. 2925/13 aprilie 1937

Domnule Director General,

În referire la ordinul d-vs nr. 19285-S din 29 martie 1937, cu care ne înaintați spre cercetare copie de pe cererea „Asociației Generale a Romilor” din România.

Avem onoare a vă raporta că „Asociația Generală a Romilor” din România, concomitent cu cererea înaintată Direcțiunii Generală a Poliției, a înaintat și Parchetului Trib. Dolj o cerere identică, pe care înaintând-o Chesturii Poliției Craiova pentru cercetări, s-a constatat că romii din România sunt grupați în trei organizații: „Asociația Generală a Țiganilor”, „Organizația Cetățenească a Romilor”, fostă „Uniunea Generală a Romilor”, și cea de a treia „Asociația Uniunii Generale a Romilor”; că ziarul „Timpul” ce apare periodic, al cărui director și proprietar este d-l Aurel Th. Manolescu-Dolj, este fondat în anul 1932

septembrie 24[1], cu doi ani înainte de a lua ființă legală asociația reclamantă, și că susține interesele romilor în general, și că nu lucrează în numele societății reclamantă.

Actele dresate în chestiune au fost înaintate Parchetului Trib. Dolj și până în prezent nu s-a hotărât asupra cursului ce urmează să li se dea.

Inspector Regional
Const. Ștefănescu

Șeful Serviciului Siguranță
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Poliției de Siguranță București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.185)

[1] Este vorba de „Timpul”. Ziar independent săptămânal, care nu a respectat însă această cadență de apariție, primul număr fiind datat 24 septembrie 1932, ultimul (nr.70) fiind scos la 8 martie 1938.

118

Secția I

17 aprilie 1937

REFERAT

Asociația „Redeșteptarea romilor și romițelor din România”, cu sediul în București, str. Rădulescu-Tei nr. 2, a fost constituită la 5 august 1936 din inițiativa următorilor membri fondatori: Apostol Matei, str. Matei Iosefache 23; Nicolae Gheorghe Lache, str. Brașoveni-Tei 11; Gheorghe D. Ciobanu, str. Rădulescu-Tei 21; Ioniță Pandele, str. Puiței 28; Panu Gheorghe, str. Brașoveni-Tei 51, Nicolae Costache, domiciliat la aceeași adresă; Gheorghe Radu, str. Kogălniceanu 56; Ioan Paraschiv, str. Rădulescu-Tei 16; Radu Trifu, str. Rondul Bisericii 17; Nicolae Pandele, str. Meșterul Manole 20; Constantin Ioniță, str. Brașoveni-Tei nr. 44; Nicolae Baranga, str. Fundătura Dristor 13; Nicolae Florea, str. Rădulescu-Tei 16; Florea Lina, str. Rondul Bisericii 27; Ioniță Mihai, str. Păsculescu-Tei nr. 40; Gheorghe Nicolescu, str. Elena 13; Luca Ion, str. Vaporu Asan 15; Matei Gheorghe, str. Rădulescu-Tei 16; Gheorghe M. Gheorghe, str. Șerbănescu-Tei 16; Gheorghe Simion, str. Popescu Floreasca 16; Gheorghe G. Matei, str. Rondul Bisericii 27; Niculae Dumitrescu, str. Principatele Unite 85; Ion Gruia, str. Vitan 38; Constantin Niculae, str. N. nr. 23; Tănase Gheorghe, str. Lupiței 32; Gheorghe N. Zarzali, str. Fundătura I. Asan 20; Pandele Gheorghe, str. Raion 12; Turcitul Ion, str. Raion-Fundătură nr. 13; Ion Costache, str. Păsculescu-Tei 17; Stoica Vasile, str. Coțofeni 58; Simion Gheorghe, str. Coțofeni 13 și Ion Ghiță din str. Rondul Bisericii-Tei 27.

Asociația, care și-a ales ca președinți de onoare pe I.P.S.S. Patriarhul Miron Cristea[1], preotul Constantin Dron și d-nii Constantin Crăciunescu, Gheorghe Z. Ionescu, dr. M.P. Soreni, avocat Gheorghe Bechi, I.M. Lăzărescu-Lăzurică și Ion Oprișan, are următorul scop cultural, artistic și moral:

Pe tărâm cultural asociația își propune să organizeze șezători artistice, festivaluri, serbări, conferințe publice și concerte, precum și să tipărească o revistă cu fond cultural, literar, social, în care să se oglindească folclorul romilor. Pe terenul artistic, va organiza expoziții de produse ale romilor și romițelor, concursuri de dansuri și de cântece specifice.

Pe teren moral, Asociația va activa prin conferințe cu subiecte religioase și sociale, în scop de a ajuta la redresarea morală a membrilor ei și a determina acțiunile lor în folosul statului.

Asociația își mai propune:

- să stăruiască pe lângă forurile în drept ca să se dea terenuri, pe care să fie fixați romii nomazi;
- să intervină ca meșteșugarii romi să fie întrebuințați potrivit branșei fiecăruia și să fie preferați înaintea meșteșugarilor străini;
- să depună stăruință ca și copiii romilor să fie trimiși în coloniile de vară, în stațiunile balneo-climatice, pentru a se împuțina astfel tuberculoza și alte boli;
- să îndemne pe romi a nu se lăsa ademeniți de sectele religioase, care prin activitatea lor contravin bunei ordini a statului;
- să stăruie a se aplica o egalitate de tratament cetățenesc față de romii care vor urma percepțele Asociației „Redeșteptarea romilor și a romițelor din România”.

Durata Asociației este nelimitată.

Asociația își constituie un patrimoniu social de fondare, suma de 5000 lei numerar, care a fost depusă la Casa de Depuneri și Consemnațiuni.

Pentru primul an de funcționare, Asociația și-a ales următorul comitet:

Președinte activ: Apostol Matei, de profesiune zidar, originar din comuna Bold, județul Ilfov. Este în vârstă de 52 ani, căsătorit, cu copii, și domiciliază în str. Rădulescu-Tei 11. Se bucură de bune purtări în societate.

Prim-vicepreședinte și delegat secretar general: Gheorghe Nicolae zis Lache, zidar, domiciliat în str. Brașoveni-Tei nr. 11, căsătorit, cu copii, este fiul lui Gheorghe și al Saftei, și originar din comuna Bold, județul Ilfov. Are purtări bune în societate[2].

Vicepreședinte: Ioniță Pandele, de profesiune zidar, domiciliat în str. Lupiței 32, este în vârstă de 61 ani și originar din comuna Bold-Ilfov. Numitul este căsătorit, are 6 copii și este cunoscut ca având purtări bune.

Vicepreședinte: Gheorghe Păun, zidar, domiciliat în str. Brașoveni-Tei 44, de 53 ani, originar din București, este fiul Catincăi. Este căsătorit, are copii și se bucură de bună purtare în societate.

Secretar de ședință: Gheorghe Radu, str. Kogălniceanu 56.

Casier central: Ion Paraschiv, domiciliat în str. Rădulescu-Tei 16.

Prim-ajutor de casier: Radu Trifu, str. Rondul Bisericii-Tei nr. 17.

Primul cenzor: Nicolae Pandele, str. Meșterul Manole 29 bis.

Cenzor secund: Păun Marin, str. Brașoveni-Tei nr. 44.

Al treilea cenzor: Nicolae Baranga, Fundătura Dristor 13.

Cenzor supleant 1: Constantin Ioniță, domiciliat în str. Rădulescu-Tei 16.

Cenzor supleant 2: Nicolae Florea, domiciliat în str. Rondul Bisericii-Tei 27.

Cenzor supleant 3: Constantin Anton, str. Rondul Bisericii-Tei 27.

Consilieri: Ioniță Mihai, str. Elena (Colentina) nr. 16; Florea Lina, str. Rădulescu-Tei 40; Gheorghe Niculescu, str. Coțofeni-Tei 4; Luca Ion, str. Vaporul Asan 15; Matei Gheorghe, str. Rădulescu-Tei 16; Gheorghe Simion, str. Popescu (Floreasca) nr. 16; Gheorghe M. Gheorghe, str. Șerbănescu-Tei nr. 4 și Grigore Gh. Matei, str. Rondul Bisericii-Tei 27.

La fișele acestei Direcții nu sunt cunoscute.

Vă rog să binevoiti a dispune.

Comisar ajutor
Ștefan Vișan

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.174-177)

[1] Este evident atașamentul romilor față de personalitatea Patriarhului. Din 10 februarie 1938, acesta a devenit și președintele Consiliului de Miniștri (până în 6 martie 1939), iar la încetarea lui din viață, „Gazeta romilor”, sub semnătura lui Neacșu Radu, va publica un amplu necrolog (IV, 1939, nr.12, 5 aprilie, p.2).

[2] Nicolae Gheorghe Lache a fost unul din promotorii Asociației Uniunii Generale a Romilor. Cu toate acestea, comitetul de conducere al Asociației, în ședința din 10 august 1935, prezidată de G. Niculescu, a exclus pe Lache și pe Apostol Matei ca „fiind elemente de dezordine”, ce au adus „injurii grave” la adresa liderilor (cf. „Glasul romilor”, II, 1935, nr. 1, p.2).

119

România
Inspectoratul Regional de Poliție Iași
Serviciul Poliției de Siguranță
Nr. 10.891/28 aprilie 1937

Confidențial

Domnule Director General,

Urmare raportului nostru nr. 7695 din 28 martie a.c., Chestura Poliției Iași ne raportează că în ziua de 11 aprilie a.c., la Biserica Cuvioasa Paraschiva din Tg. Frumos, după serviciul religios, preotul econom N. Dărăngă, parohul bisericii, a luat jurământul de credință a membrilor romi față de Comitetul Uniunii Generale a Romilor din România.

Cu această ocazie au luat cuvântul d-nii: A. Botez și Gh. Zărnescu, membrii ai Comisiei interimare din Tg. Frumos, îndemnând pe romi să fie cinstiți și conștiincioși și să ducă la bun sfârșit sarcina ce și-au luat.

Solemnitatea a luat sfârșit la orele 11.20 în liniște și ordine.

Inspector regional
Șt. Mihailescu

Șeful poliției de siguranță
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției București. Direcțiunea Siguranței

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.186)

România
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție Craiova
Nr. 5253/12 iulie 1937

Domnule Director General,

Ca urmare raportului nostru telefonic nr. 5211 din 9 iulie 1937, avem onoare a raporta că în ziua de 11 iulie crt., în grădina Tomescu din orașul T.-Severin, a avut loc o serbare câmpenească a romilor din acel oraș și județul Mehedinți, cu care ocazie d-l Iulian Predescu, prefect al jud. Mehedinți, și d-l Vasile Ștefănescu, director de cabinet al d-lui ministru Richard Franasovici[1], au cununat și botezat circa 200 perechi de romi în asistența unui sobor de preoți.

Inspector regional
Const. Ștefănescu

Șeful Serviciului Siguranță
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Poliției de Siguranță București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.190)

---

[1] Richard Franasovici era ministrul lucrărilor publice și comunicațiilor în guvernul prezidat de Gh. Tătărescu.

Legiunea Jandarmi Timiș-Torontal
Postul Jandarmi Pădureni
Nr. 505/1937 august 9

Către Chestura Municipiului București

Am onoarea a vă ruga să binevoiți a comunica de urgență dacă de la Uniunea Romilor din România este delegat un anume Nucu Grigoraș, care spune că este copil al lui Dinicu Grigoraș, ca să colecteze sume de bani pentru acea Uniune.

Dacă el este însărcinat de Uniune ca să organizeze țiganii din Timișoara, Banat și Ardeal în Societatea Romilor și la ce dată.

Este un om înalt, negru la față, semn mare la maxilarul inferior stâng, buze răsfărânte, vorbește ungurește la perfecție.

Spune către țigani că îi împroprietărește, că le dă pădure, că le face biserică, că le face primărie, că le dă școală, și câte toate le promite. Țiganii din comună, parte din ei îl cred, parte nu. A strâns din comuna Pădureni aproape

3000 (trei mii) lei cu scopul de a-i lăsa acei bani pentru familiile cu totul sărace de țigani din localitate. A doua zi, acel pretins Nucu Grigoraș a plecat cu toți banii la el. Când s-a făcut această colectă de bani a participat și populația românească cu câte 100-500 de lei, care după cum a vrut.

Acest Grigoraș a avut și un ordin de la Prefectura din județul Timiș-Torontal, în acest sens s-a prezentat la autoritățile civile, în lipsa subsemnatului din comună. Se dădea drept inspector al romilor, care a eliberat carnete pentru aproape toți țiganii din comună. Nu l-am putut verifica personal că a fugit la gară.

Șeful postului de jandarmi Pădureni,
Plutonier [indescifrabil]

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.105)

122

România
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție
Nr. 6484/10 septembrie 1937

Domnule Director General,

Avem onoare a raporta că noul comitet de conducere al „Asociației Romilor” din orașul Corabia, jud. R[omana]ți, a fost ales după cum urmează:

Mihail Bădănac – președinte activ; Ion Sterpu – prim vicepreședinte; Ștefan O. Lăcătuș – vicepreședinte; Ion Dunăreanu – secretar; Costin F. Lăcătuș – arhivar; I. Căldăraru – casier; Ilie Savu, N. Bădănac; N. Pitulice, Cosma P. Lăcătuș, Iancu Dumitrescu, Nicolae Lăcătuș, Costin Căldăraru și Ștefan Fâță – consilieri, iar P. Lăcătuș, Ștefan Pitulice, Ștefan Muta, Zamfir Florea, Ion Oragnea și Marin Oanță Pitulice – cenzori.

Inspector regional
[indescifrabil]

Șeful serviciului Siguranță
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Poliției de Siguranță București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.191)

România
Ministerul de Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional I Ploiești
Nr. 36.982/1937 octombrie 5

Domnule Director General,

Avem onoare a raporta că în ziua de 3 octombrie 1937, la ora 11, a avut loc adunarea romilor din orașul Călărași – Ialomița, în sala Parcului Comunal, la care a participat un număr de 40, luând parte circa 100-120 tineri intelectuali.

Adunarea a fost prezidată de Gh.A. Lăzurică, președintele romilor din București. Numitul a arătat participanților originea, istoria și problemele sociale ce îi interesează. De asemenea le-a promis că în curând va înființa în Călărași o cooperativă. Adunarea a luat sfârșit la ora 12.

Inspectoratul regiunii de poliție
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Poliției de Siguranță

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.193)

Asoc[iația] Uniunea Generală a Romilor din România
Recunoscută persoană juridică
Sediul Central București
P-ța Sf. Anton no. 10
Nr. 3363/1937 octombrie 28

Domnule Prim-Ministru,

Eu, Gheorghe Niculescu, președintele general al Asoc[iației] Uniunea Generală a Romilor din România, recunoscută persoană juridică de Onor. Tribunalul Ilfov Secția I c.c, prin sentința no. 117 din 30 noiembrie, sentință publicată și în „Monitorul Oficial”, no. 52 din 2 martie 1935, cu cel mai profund respect vă fac cunosc următoarele:

În România trăiesc în cea mai mare mizerie așa ziși țigani.

Cercetând cronicile țării, vedem că cel mai credincios popor de pe meleagurile românești, popor care s-a contopit aproape până la identificare cu frații români, sunt țiganii. Ei au păstrat doinele și ariile românești, ei au fost de

multe ori obiect de admirație și inspirație a călătorilor și artiștilor străini, trecători prin țară, iar în vremurile când în Apus nu se știa încă de țara noastră lăutarii, cu arcușul lor minunat, au făcut cunoscută țara și poporul românesc. Cu toate aceste merite, țiganii erau ținuți robi și supuși unui tratament care mergea până la desconsiderare.

Prin anii 1852-54, un grup de tineri boieri care se luminaseră în școlile Apusului începe să agite ideea dezrobirii, idee de pe urma căreia au de suferit (unii fiind exilați) și care nu devine fapt împlinit decât în anul 1862 sub domnitorul Alexandru Ion Cuza, cu concursul boierului democrat Mihalache Kogălniceanu.

De atunci țiganii au continuat să trăiască liberi, stabilindu-se prin sate și orașe, exercitând diferite meserii, alții învățând carte și ajungând la demnități importante.

Domnule Prim-Ministru,

Deși dintre noi s-au ridicat mulți oameni mari, totuși datorită unei mentalități învechite, aceștia și-au renegat originea, fiindu-le rușine să spună că sunt țigani, iar marea masă a acestui neam oropsit a rămas în întuneric, luptându-se cu mizeria și cu batjocora semenilor.

Părinții, frații noștri, noi ne-am făcut întotdeauna datoria către Țară și Rege, am luptat alături de frații români pentru apărarea pământului pe care ne-am născut și am crescut, dând tribut pe câmpurile de luptă părți din trupul nostru, viața noastră.

Cu toate acestea, deși liberi, tratamentul de batjocură la care suntem supuși nu se deosebește prea mult de cel dinaintea anilor 1852-1862.

Domnule Prim-Ministru,

În anul 1934, subsemnatul, ajutat de o mână de oameni, am pus bazele unei Asociații care se luptă pentru ridicarea morală, culturală și spirituală a țiganilor din țară, Asociație care, cum spuneam mai sus, a fost recunoscută persoană juridică.

În decurs de trei ani, Asociația noastră a botezat sute de copii romi, a cununat în masă romi, care trăiau în concubinaj, a sfințit drapele, a organizat serbări culturale, iar prin organul său „Glasul Romilor” a dus lumina redeștepțării până în cel mai umil bordei, din cel mai depărtat colț al țării[1].

Subsemnatul am depus muncă neprecupețită și am cheltuit banii mei pentru ridicarea fraților oropsiți, fără ca să primesc de nicăieri vreă subvenție sau vreun ajutor.

Domnule Prim-Ministru,

Cum în Statutul nostru e prevăzut ca din trei în trei ani să aibă loc Congresul Asociației, am hotărât ca între 15 și 28 noiembrie a.c. să aibă loc acel Congres în București. Pentru aceasta vin la Domnia Voastră, care în atâtea rânduri ați dat dovadă că sunteți sprijinitorul acelor nevoiași, cu marea rugămintă de a ne satisface următoarele puncte:

1. O reducere de 75% pe C.F.R., pentru membrii noștri din țară, ca să poată veni la București, spre a lua parte la lucrările Congresului.
2. Autorizarea acestui Congres, care va avea loc între 15 și 30 noiembrie, într-una din zile pe care vă vom comunica-o la timp.
3. Acordarea unei sume care să acopere cheltuielile acestui Congres, ținând seamă că Asociația noastră nu are fonduri iar subsemnatul mi-am epuizat toate sursele[2].

Convinși, Domnule Prim-Ministru, că ne veți acorda binevoitorul Domniei Voastre sprijin, pe care l-am avut în diferite ocazii și de la domnii miniștrii D. Iuca, V. Bârcă, A. Benteoiu și P. Bejan[3], vă rog să primiți Domnule Prim-Ministru asigurarea celui mai profund respect.

Președintele General al A.U.G.R.R.
G. Niculescu

(Arh.St.București, Președinția Consiliului de Miniștri, dos. 13/1937, f.270-271)

[1] După datele furnizate de G. Potra în vol. *Contribuțiuni la istoricul țiganilor din România*, București, Fundația Regele Carol I, 1939, p.125-126, Asociația avea înscriși ca membri – în 1938 – un număr total de 784.793 romi (cifra este detaliată pe județe, indicându-se totodată numărul subcentrelor din cadrul fiecărei filiale).

[2] Conform rezoluției primului ministru Gheorghe Tătărescu, C.F.R. a acordat o reducere de 50% pe trenurile de persoane, numai clasa III. Totodată, s-a stabilit ca Congresul să aibă loc la data de 28 noiembrie 1937, guvernul aprobând și o sumă pentru desfășurarea lui.

[3] Dumitru Iuca era ministru de interne (și fusese până în 7 aprilie 1937 ministru secretar de stat), Vasile Bârcă subsecretar de stat la ministerul de interne, Aurelian Benteoiu subsecretar de stat la ministerul justiției, P. Bejan subsecretar de stat la Președinția Consiliului de Miniștri.

125

Asociația Uniunea Generală a Romilor din România
Recunoscută persoană juridică
Sediul Central București
P-ța Sf. Anton Anton nr. 10
Nr. 3390/1 noiembrie 1937

Domnule Ministru,

Eu, Gheorghe Niculescu, președinte general al Asociației Uniunea Generală a Romilor din România, recunoscută persoană juridică de Onor. Tribunalul Ilfov, Secția I c.c., prin sentința nr. 117 din 30.11.1934, sentință publicată și în „Monitorul Oficial” nr. 52 din 2 martie 1935, cu cel mai profund respect vă fac cunoscut cele ce urmează:

În România trăiesc în cea mai mare mizerie așa-ziii țigani, popor care s-a contopit aproape până la identificare cu frații români. Ei au păstrat doinele și ariile românești, ei au fost obiect de admirație al călătorilor și artiștilor străini, iar lăutarii noștri au făcut cunoscută țara și poporul românesc în vremurile când în Apus nu se cunoștea încă țara noastră.

Cu toate acestea, țiganii erau ținuți robi și supuși unui tratament care mergea până la desconsiderare, tratament care durează până în anul 1862, când domnitorul A.I. Cuza și marele bărbat de stat M. Kogălniceanu procedează la desrobirea lor.

Domnule Ministru,

Părinții, frații noștri, noi, ne-am făcut totdeauna datoria către Țară și Rege, am luptat alături de frații români pentru apărarea pământului pe care ne-am născut și-am crescut, dând tribut pe câmpiile de luptă părți din trupul nostru, viața noastră.

Cu toate acestea, deși liberi, tratamentul de batjocură la care suntem supuși nu ne deosebește prea mult de cei dinaintea anilor 1852-1862.

Domnule Ministru,

În anul 1934, subsemnatul, ajutat de o mână de oameni de inimă, am pus bazele unei Asociații care se luptă pentru ridicarea morală, culturală și spirituală a romilor din țară, Asociație care după cum spuneam mai sus a fost recunoscută persoană juridică. În decurs de trei ani, Asociația noastră a botezat sute de copii romi și a cununat în masă romi care trăiau în concubinaj (Tinca, T. Severin, Blaj, Sibiu, Bărbulești, Ploiești, Timișoara, Satu Mare etc), a organizat serbări culturale, a ținut congrese și a sfințit drapele (Craiova, T. Severin, Diciosânmartin, Mediaș, Sibiu, Blaj, Făgăraș, Sighișoara, Buzău, Ploiești, Giurgiu, Urziceni etc), iar prin organul său, „Glasul Romilor”, a dus lumina redeșteptării până în cel mai umil bordei din cel mai îndepărtat colț al țării.

Subsemnatul am depus muncă neprecupețită și am cheltuit din banii mei pentru ridicarea fraților oropsiți, fără ca să primesc de nicăieri vreo subvenție sau ajutor.

În prezent, Asociația, urmându-și programul de activitate pe care îl desfășoară în rândul romilor din țară, se află în ajun de a ține Congresul general, în cadrul căruia se va face și sfințirea Drapelului său.

Cunoscând concursul pe care domnia voastră ați acordat înfăptuirilor folosite țării, respectuos vă rog, Domnule Ministru, să binevoiți a primi să fiți Nașul Drapelului Asociației noastre, onorând serbarea cu prezența domniei voastre și a ne acorda un ajutor care să ne ușureze cheltuielile congresului și ale sfințirii.

Convins, Domnule Ministru, că vom mai avea toată sollicitudinea domniei voastre, vă rog să primiți asigurarea celui mai profund respect.

Președinte general
Gh. Niculescu

Secretar general
N. Niculescu

Domniei Sale, Domnului Ministru de Interne

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.188-189)

Asociația Uniunii Generale a Romilor din România
 Recunoscută persoană juridică
 Sediul central București
 Piața Sf. Anton 10
 Nr. 3394/1937 noiembrie 4

Domnule Ministru,

„Asociația Uniunii Generale a Romilor din România”, de sub președinția noastră, Gh. Niculescu, recunoscută persoană juridică de Onor. Tribunalul Ilfov sect I c.c. prin sentința nr. 117 din 30 noiembrie 1934, sentință publicată în „Monitorul Oficial” nr. 52 din 2 martie 1935, este singura Asociație constituită legal, care luptă pentru emanciparea populației rome din România pe tărâmul cultural, moral, social, spiritual și patriotic.

Însă cum în țara noastră se găsesc mulți indivizi care în nădejde că vor căpăta avantaje din partea vreunui om politic, avem onoare a vă expune următoarele: un oarecare Aurel. Th. Manolescu-Dolj din Craiova, care nu este rom și care se erijează în președinte al Olteniei, își permite să invite romii la un congres, ce spune că va avea loc în ziua de 8 noiembrie a.c. la Craiova.

Cum romii sunt oameni pașnici și pentru a nu fi tulburați din îndeletnicirile lor și a nu fi puși pe drumuri de unul care nu are o legătură cu organizația lor, lucru ce se constată și din procesul-verbal nr. 131 din 27.X.1937, adresat de comitetul filialei noastre Dolj, pe care îl alăturăm, cu onoare vă rugăm să binevoii a dispune interzicerea acestui congres și a da dispoziții domnului prefect al județului Dolj ca să anunțe pe domnii primari să pună în vedere romilor din comunele respective că nu este nici un fel de congres.

Convinși, Domnule Ministru, că cererea de față va fi soluționată favorabil, vă asigurăm de stima și de considerația ce vă purtăm.

Președinte general
 Gh. Niculescu

Secretar general
 N. Niculescu

D-lui Ministru de Interne

[ANEXĂ]

copie

Proces-verbal

Nr. 131, 27.X.1937

Astăzi, 27 octombrie 1937,

Subsemnații, consilieri ai Uniunii Generale a Romilor din România, Regionala Oltenia, filiala Craiova, întrunindu-se la sediul asociației din strada Ma-

dona Dudu nr. 16, sub președinția d-lui Petrică Iorgulescu, zis Bracistu, și luând în discuție cele publicate de dl. ziarist Aurel T. Manolescu în ziarul său „Timpul”, nr. 67 și 68 din 20 octombrie 1937, prin care d-sa și-a însușit titlul de președinte la romilor din Oltenia, și publicând fotografiile mai multor persoane politice din Partidul Național-Creștin din Dolj, cărora le dă titlul de președinți de onoare, protectori și luptători ai organizației din Dolj și Oltenia[1], am constatat și hotărât următoarele:

Dl. Aurel T. Manolescu nu face parte din organizația noastră „Uniunea Generală a Romilor din România”, Regionala Oltenia, și nu a avut niciodată nici un fel de autorizație, fie verbală, fie scrisă de a ne reprezenta interesele noastre sau a lucra în numele nostru sau a ne atașa de vreun partid politic.

În ceea ce privește congresul anunțat de d-sa în ziarul d-lui pentru data de 8 noiembrie a.c., nu este congresul anunțat de organizația noastră și noi, întregul comitet, împreună cu întreaga organizație, nu avem nici o cunoștință, iar d-sa lucrează în mod clandestin și în numele d-lui, d-sa nefăcând parte din asociația noastră, astfel ducând în eroare membrii asociației noastre, cât și pe fruntașii național-creștini, ale căror fotografii le-a publicat în ziarul său „Timpul”, care nu este organ autorizat de asociația noastră.

Având în vedere această atitudine adoptată de dl. ziarist Aurel T. Manolescu, am hotărât astăzi, în majoritate, de a-l chema la răspundere la parchet, cum și a dezminți prin mai multe ziare cum că domnia sa nu lucrează în numele nostru, cele ce publică nu sunt cu consimțământul și cu autorizațiunea noastră, d-sa nefăcând niciodată parte din asociația noastră nici în trecut, nici în prezent, nefiind nici de origine rom.

Conform statutelor noastre, astfel că d-sa nu ne poate atașa organizația noastră de nici un fel de partid politic și cerem cu insistență tuturor romilor din asociația noastră din Oltenia, a nu lua parte la congresul ce se va ține pe ziua de 8 noiembrie 1937, deoarece acest congres nu este anunțat nici de noi, nici de Centrala Uniunii Generale a Romilor din România, strada Sf. Anton 10, București.

Totodată, hotărâm ca prin afișe separate să aducem la cunoștința tuturor romilor din asociație cele de mai sus.

Totodată, rugăm pe d-nii Parolea Miclescu, Gh. Bălțenu și pe dl Petrică Iorgulescu zis Bracistu a ne reprezenta interesele asociației noastre în fața oricărei instanțe din Oltenia.

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal în 4 exemplare.

Președinte
Petrică Iorgulescu

Secretar general
D.A. Gângulescu

Consilieri: Parolea Miclescu, Gh. Bălțeanu, Gogu Gheneralu, Nicolae Ulea, Ciobanu I. Constantin, Șt. Brănescu, I. Locusteanu, I. Perișoreanu
Prezenta copie fiind conformă cu originalul, se atestă de noi. Secretar general.

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.191, 193)

[1] Numărul invocat aici din „Timpul”, VI, 1937 nr.67-68 (20 oct.), p.1, apare cu svastica și fotografiile diversilor lideri național-creștini, „romii jurând că vor vota” cu aceștia. Totodată, se reafirmă atașamentul față de G.A. Lăzărescu-Lăzurică și Calinic Popp Șerbo-

ianu. Într-un număr anterior al ziarului (nr. 66 din 17 august 1937, p.1), Manolescu-Dolj a publicat un articol intitulat *D-nii Virgil Potârcă și Octavian Goga în problema romilor*, deosebit de laudativ la adresa celor doi demnitari.

127

Nota telefonică nr. 7833
Inspectoratul Regional de Poliție Craiova

6 noiembrie 1937, ora 13.45

Către Direcțiunea Generală a Poliției

Cu privire la congresul romilor din Oltenia, organizat după cum s-a anunțat pentru ziua de 8 noiembrie crt., la Craiova, de către Aurel Manolescu, președintele asociației din Oltenia, raportăm că acest congres a fost interzis de d.l prefect al jud. Dolj, în baza protestului ridicat de asociația „Uniunea Generală a Romilor din România”, filiala Craiova, de sub conducerea lui Petre Iorgulescu, comerciant, pentru motivul că statutul organizației interzice afilierea la partidele politice[1].

Filiala Craiova, prin președintele ei, Petre Iorgulescu, a lansat o înștiințare prin care arată că la 8 noiembrie 1937 nu e congresul romilor, ci o adunare politică, la care ei nu au ce căuta.

Inspector Regional C. Zguriadescu.
Transmite Comisarul ajutor Neagu Dumitru.

(Arh.St.București, Direcțiunea Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.194)

[1] Vezi și nota Direcției Generale a Poliției, din aceeași zi, la Arh.St.București, *Prefectura Poliției Capitalei*, dos. 123/1933, f.190.

128

16 noiembrie 1937

REFERAT

Asociația Uniunea Generală a Romilor din România, cu sediul în București, strada Sf. Anton 10, prin petiția adresată d-lui prim ministru cere autorizațiune pentru ca în ziua de 28 noiembrie a.c. să țină congresul general la care urmează a asista reprezentanți din toată țara.

În urma cercetărilor făcute, am stabilit următoarele:

Sus-zisa Uniune are înființat la Serviciul Poliției Sociale dosarul nr. 781, din care rezultă că este persoană juridică prin sentința nr. 117/934 a Tribunalului Ilfov, secțiua I c.c.

Scopul asociației este: propășirea cetățenilor romi din România și ridicarea lor pe tărâmul cultural, moral și spiritual; să cultive între membrii ei spiritul de ordine, iubire de dinastie, respect legilor și autorităților bisericești orto-

doxe; să combată cerșetoria practică de unii romi, dând orientare pentru o viață demnă, rezămată pe muncă.

Pentru ținerea acestui congres, dl. Gh. Niculescu, președintele Asociației, a mai adresat d-lui ministru de interne o cerere, care le-a fost respinsă.

Ținând seama de evenimentele actuale politice[1] și mai ales că acest congres nu poate să aducă nici un fel de realizare asociației, decât numai o fală fraților Niculescu, care sunt în conflict de principii cu fostul președinte Lăzurică și cu arhimandritul Calinic Șerboianu, care slujește la crematoriul „Cenușa”, conflict deferit Parchetului Ilfov, suntem de părere să nu li se aprobe.

Comisar ajutor
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.195)

[1] Se împlineau deja patru ani de guvernare a P.N.L.-ului, ceea ce presupunea numirea unui nou prim-ministru. Incertitudinile erau alimentate și de atitudinea lui Carol II, care deja pregătea terenul pentru o dictatură regală. În ziua următoare emiterii acestui document, Gh. Tătărescu a fost reînvestit ca premier.

129

România
Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj
Serviciul Poliției de Siguranță
No. 37.682/1937

Cluj, la 4 decembrie 1937

Domnule Director General,

Avem onoare a vă raporta că în ziua de 30 noiembrie a.c. a avut loc în sala festivă a primăriei orașului Târgu Mureș adunarea romilor în prezența delegatului Nicu Gligoraș, inspector al Uniunii Generale a Romilor cu sediul în București, la care adunare au luat parte peste 150 persoane, cu scopul de a înființa în Târgu Mureș o filială a Uniunii Generale a Romilor din România.

S-a ales un comitet compus din Greculi Ioan președinte, Horváth Petre și Ferkő Josif vicepreședinte, Mathe Alexandru secretar și membrii în comitet. Au hotărât apoi începerea activității de organizare a romilor din Târgu Mureș.

La ora 12 adunarea s-a terminat în perfectă liniște.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful Serviciului
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.196)